

1

Iako su govorili da ni za jednog čoveka nije dobro da živi u šumi, dečak nije poznavao nikoga ko je zaista i morao u njoj da živi. Čak i sad, posle niza godina, poredeći događaje u zemlji i u svom životu, u snovima je ponovo proživljavao nalete mnogobrojnih rojeva insekata, zvuk šunjanja nekih stvorenja kroz suvo lišće od kojih ga je delilo samo tanko šatorsko krilo. Video je i zvezde, milione sjajnih zvezda kroz prorez na vratima šatora. Bile su toliko sjajne da su mu ličile na male pucketave petarde koje su uz preteće noćne zvuke i čudne senke pretvarale šator u jedan ogroman, uzavreli kazan. A oni su, ipak, spavali; njegov otac i sestra ležali su na poljskim krevetima preko puta njega. Najvažnije stvari, sve što su imali – noževi, satare i testere – bilo je u ovom šatoru. Njihov otac je govorio da bez ovog alata ne bi imao ništa.

Pretpostavljalo se da su teška vremena došla iz Njujorka nakon berzanskog kraha. Ali, Tomasu se činilo da je sve počelo nekoliko godina nakon toga kada ih je jednog zimskog jutra majka napustila i otišla kod sestre u grad. Tetka Lena je prethodne večeri izbrbljala njegovom ocu Henriju da se Irena suviše napadno obukla samo da bi obavila nekoliko poslova.

Pretvarala se da ništa ne zna, iako je upravo ona pozvala taksi da odveze njenu sestru do autobuske stanice.

Došlo je leto, a majka se nije vratila. Njegov otac je rekao da je otišla autobusom iz Vermonta u Masačusets jer je našla posao u jednoj velikoj fabrici. Margareta je stalno pitala zašto. „Ti radiš, zašto bi morala i ona?“ „Zato da bismo imali više novca, da bi pomogla porodicu“, objasnio joj je otac. Neke žene to rade. „Ja ne znam nijednu“, uzvratila je Margareta. „Bar ne znam nijednu majku koja radi.“

„Vратиće se brzo“, bilo je sve što im je otac u početku govorio. Tomas ga je čuo kada je rekao svojoj prijateljici Gledis Bajbi da majka radi privremeno, samo dok ne vrate farmu. „To je čisto gubljenje vremena“, jedva je dočekao da mu narednog dana kaže Gledisin otac. Stari Bajbi mu je saopštio da je saznao kako banka prodaje hipoteku na njegovo imanje Fredu Farliju, njegovom susedu koji je bacio oko na zemlju još pre nekoliko godina. Tomas je shvatao da njegov otac možda mora da malo promeni i ulepša istinu za ostale, ali Henri Talkot ne bi lagao svoju decu. Bar nikad nije. Ubrzo, svaki razgovor o majci je zamro.

Ujutru bi život u šatoru izgledao čarobno. Ulogorili su se u šumi starog Bajbija, odmah pored Crnog jezera. Tomas i Margareta bi povremeno odveslali do sredine i plovili po mirnoj površini dok je on lovio bucovе očevim štapom. Njegova sestra nije marila za pecanje. Obično bi na kraju počela da plače i izmišlja neverovatne priče o tome kako bi trebalo da stopiraju do Kolerstona u Masačusetsu i da dovedu majku kući, bez obzira na to da li je uštedela dovoljno novca. Margareti novac nije bio važan. Uopšte nije marila da li će ostati siromašni, niti da li će živeti u šatoru zauvek. Samo joj je bilo bitno da

svi budu zajedno. Tomasu je bilo važno da ne potpadne pod uticaj njenih sanjarenja. Mnogo, mnogo kasnije, ispostavilo se da je jedino on u porodici bio razuman. Njegov otac je uvek bio tih čovek. Njegova uobičajena ćutljivost sada je bila još neprobojnija usled tuge i besa koji su ga ophrvali.

Henri Talkot se bavio klanjem stoke, krava, ovaca i ponajviše svinja na farmama. Posao (a sada, najčešće, potraga za poslom) vodio ga je svuda po okolini. Otišao bi pre izlaska sunca uz tandrkanje starog kamioneta, i vraćao se tek oko devet, ponekad i deset sati uveče. Gledis Bajbi bi skoro svakog dana dolazila do šatora da vidi šta rade. Ako se Henri ne bi vratio do večere, odvela bi decu kući da večeraju sa njom i njenim ocem. Margareta nije volela starog Bajbija jer je stalno nešto gundao, podrigivao i pričao duge i dosadne priče, ali je s vremena na vreme osećala potrebu da bude pored Gledis. Dok je Tomas sedeo za stolom – na šporetu se krčkala čorba od graška, a neugledna i ispijena žena zviždukala je kroz razmaknute zube i sipala u činije krompir pire i kuvani paradajz sos preko njega – najviše mu je nedostajao onaj predašnji život. Njegova majka je možda užasno kuvala, ali je bila najlepša dama koju je ikada video. Imala je najnežnije ruke i najumilniji glas koji je zvučao kao pesma.

Po sveopštem mišljenju, Irena Džejlj je bila najlepša devojka u gradu. Njeno interesovanje za ćutljivog Henrija Talkota bilo je iznenađenje za sve, posebno za Gledis Bajbi. Gledis i Henri su bili prijatelji od detinjstva. Kada je Henriju bilo petnaest, umrla mu je majka, a otac je posle pogreba otišao sa groblja i više ga nikada nisu videli. Stari Bajbi ga je prihvatio kao svoje dete, ali ne zato što mu je bilo žao, već, kako je imao običaj da kaže, da bi nekako smirio proklete pse koji su lajali svake

noći kad bi se dečak ušunjao u staju da tamo prespava. Henri mu je bio zahvalan na tome, ali je bio vaspitan da nikome ne bude na teretu. Zato, kad je počeo rat, otišao je u vojsku čim mu se ukazala prilika.

Henri i Gledis su se verili odmah po njegovom povratku iz Francuske. Bio je sama kost i koža, a pluća mu je uništio iperit. Pokušao je da se odmah vrati kasapskom poslu, ali nije mogao jer bi se već posle nekoliko koraka zadisao i morao bi da sedne. Većinu dana provodio je na Bajbijevom tremu u iznošenim vojničkim pantalonama i kopneo dok mu je pogled bio uprt u prašnjavi planinski put. Stari Bajbi je ovog sipljivog bivšeg vojnika pozvao u stranu i u ruku mu ugurao verenički prsten sa požutelim biserom koji je nekad pripadao Gledisinoj majci. Posle višemesečne Gledisine nege, Henri je bio potpuno sposoban da se vrati na posao. Ubrzo zatim, kupio je kamionet i alat, podigao kredit u banci i počeo da zida kuću na imanju koje je kupio od starog Bajbija. Imanje je obuhvatalo dvadeset jutara najbolje zemlje i nalazilo se između Farlijevih pašnjaka i glavnog puta koji je vodio za Barlington. Stari Bajbi je predviđao da će vrednost te zemlje jednog dana biti ogromna. Čim Henri završi kuću, on i Gledis venčaće se u crkvi i otići će na medeni mesec na Nijagarine vodopade.

A onda, jednog prolećnog dana Henri Talkot je otišao poslom kod oca Irene Džejli. Dogovorili su se da zakolje tri jagnjeta. Uprkos krvavom poslu zbog kog je došao, Irena je odmah znala da je ovaj obični i izmučeni muškarac nikad neće izneveriti onako kako je njen otac izneverio njenu nesrećnu majku – kurvar i kockar oterao ju je u grob pre vremena. Irena je trebalo da položi još jedan ispit na višoj poslovnoj školi i da dobije diplomu koja bi joj omogućila da se oslobodi očeve

kontrole. Ali otac je odbio da joj dâ sedam dolara koje joj je dugovao. Kada mu je rekla da se seli, sakupio je sve njene knjige i svu odeću na gomilu ispred kuće i zapalio ih naočigled svih prolaznika.

Tetka Lena je rekla da je njena mlađa sestra Irena poslala za Henrija Talkota samo zato što nije navikla da je neko ne primećuje, naročito ako je taj neko muškarac.

„Izašao je iz kamioneta i krenuo prema staji. Prošao pored mene, a da me nije ni pozdravio ili makar dotakao obod šešira, kao da nisam ni bila tamo”, imala je običaj da priča deci uz prizvuk iznenađenja, ili čak čuđenja, kao da se još uvek pitala kako je zanos tako brzo nestao. „Bio je dobar čovek, poštovan i vredan”, nastavila bi, kao da oseća potrebu da uveri njih, a i sebe, u ono što su svi znali. Ako je i imao nekih mana, stekao ih je zbog određenog načina života. Kao i svaki takav muškarac, završavao je dugačak radni dan uz jedno piće, a ponekad i više jer je voleo da sluša otrcane priče radnika sa farmi i masne viceve. Znao je jedino za takav život pošto je radio od svoje dvanaeste godine.

Irena je bila usamljena na maloj farmi u provincijskom Beltonu, miljama udaljenog od Atkinsona, većeg i užurbanog mesta u kome je želela da živi. Želela je da šeta njegovim trotoarima i popločanim ulicama, da razgovara sa ljudima koji su stajali na tremovima. Želela je da ide u frizerski salon svoje sestre Lene i sredi kosu kad god to poželi, umesto da čeka Henrija da je poveze, što se obično dešavalo nedeljom kada je sve bilo zatvoreno. Bilo je tu još nečega. Želela je da nauči da vozi kola kao njena sestra Lena i da radi u nekoj kancelariji gde bi njeno znanje moglo dobro da se iskoristi.

Ali zaljubila se u Henrija koji ju je toliko voleo da ponekad

nije mogao normalno da razmišlja, a kamoli da razume njenu plahovitost. Nekoliko meseci nakon što su se venčali, rodio se Tomas. Margareta je došla skoro četiri godine kasnije. Pa onda Džejmi. Sa ovim poslednjim detetom imala je veoma tešku trudnoću koju je doktor Kril odbio da prekine iako ga je Irena molila. Bilo je pola jedanaest uveče. Dete je plakalo ceo dan, a sa dolaskom večeri postalo mu je još gore. Irena nikako nije mogla da mu skine temperaturu. Povraćao je i imao je jake grčeve. Nije mogla da nađe pomoć. Najbliži telefon bio je kod Farlijevih koji su bili udaljeni pet kilometara. Henri se zaustavio kod Delikotove farme na putu iz Beningtona da vidi ima li posla. I posla je bilo. Onda je došla večera i nekoliko piva sa starim prijateljem Bobom. Nije bio svestan da je ponoć davno prošla i da je Džejmi već umro na Ireninim rukama.

„Nikada ga nije prebolela”, govorila je tetka Lena. Nikada Henriju nije oprostila. Posle ovoga više nije htela da rađa decu koju bi zatim gubila. Henri ju je razumeo. Njegov bol bio je još nepodnošljiviji jer je voleo tog plavookog dečaka više nego svoj život. A mogao je samo sebe da krivi. Od tog događaja, Henri je spavao u maloj dečjoj sobi pored kuhinje i gledao kako se njegova supruga pretvara u neku drugu osobu.

Margaretino mače je bilo uzrok svih problema tog leta kada ih je majka napustila. Jednog dana Tomas i Margareta su se igrali Indijanaca, prateći radnike koji su postavljali stubove za novu električnu liniju koja je trebalo da se proteže sve do planina. Ekipa radnika nije imala pojma da ih deca krišom prate kroz šumu. Odjednom jedan od radnika je ušao u gustiš brezinih izdanaka. U trenutku kada je otkopčao pantalone, Tomas je skočio na sestru i gurnuo joj lice ka zemlji. Margareta

je vrisnula, čovek je uzviknuo i čim je bio u prilici, počeo je da ih traži. Njegova potraga, ako bi se tako mogla nazvati, pokazala se uzaludnom. Deca su do tada već upoznala celu šumu, svaki jarak, potočić i šumarak kao da je bio njihovo dvorište, što i nije bilo daleko od istine. Zadihani, jurili su niz poslednju padinu, protrčali pored krava koje su mlatile repovima na brežuljkastom pašnjaku iza Farlijeve prostrane crvene staje. Fred Farli je bio najveći uzgajivač krava muzara u okolini. Imao je pet radnika, kamion sa svojim imenom ispisanim na vratima i sjajni crni automobil koji je obično vozila njegova supruga. Bila je punačka, oniska žena. Obično bi parkirala automobil na ivičnjaku ispred bioskopa, a onda bi iz gepeka izvukla velika invalidska kolica Malog Džesija, svog sina, i smestila ga u njih. Onda bi ga odgurala do prodavnice gde bi mu kupila limunadu na točenje.

Prošle nedelje Tomas ih je video kroz izlog nakon što su on i Margareta peške došli čak iz Atkinsona. Margaretu su bolele noge. Želela je da uđe i sedne za susedni sto. Mislila je da će im gospođa Farli kupiti po sok ako budu izgledali mnogo žedno. Margareta je tada bila takva; nije imala ništa protiv ako bi joj neko nešto besplatno ponudio. Pokušavala je da otvori vrata, a on da je u tome spreči. Da bi je dozvao pameti, trebalo je samo da pomene ime tetka Lene. Ni on ni Margareta nisu hteli da završe u toj neurednoj kući sa pripitom tetka Lenom i njenim užasnim mužem Maksom.

U svakom slučaju, dok su bežali od radnika jureći pored staje, gospođa Farli je silazila niz stepenice noseći kartonsku kutiju. Pozvala je Tomasa. Poznavala ga je iz onog kratkog perioda kada je Džesi išao u malu lokalnu školu. Deca su najpre pomislila da je ljuta jer se nalaze na njenom imanju, ali ona

je samo htela da ih upita da li im se sviđaju mačići. U okotu su bila tri mačeta i deci je dala priliku da prvi biraju. Pre nego što je uspeo da odbije ponudu, Margareta je izvukla sivo-belo mače. Uši su mu na vrhu bile crne, a na njušci je imalo šaru u obliku slova M.

„M kao Margareta”, rekla je njegova sestra, mazeći se s mačedom.

„Hvala vam, ali ga ne možemo uzeti.” Tomas je laktom ćušnuo sestrinu prljavu i preplanulu ruku.

„A što da ne?”, uzvratila je Margareta, odmičući se da ne bi dobila još jednu ćušku. Mače sa velikim, plavim i prkosnim očima nalik Margaretinim smestilo joj se na ramenu.

„Znaš da ne možemo”, rekao je i još strože je pogledao. Veoma je opasno kad Margaretu saterate u ćošak.

„Je l’ to zbog tvog oca? On ne voli mačke?”, pitala je gospođa Farli.

„Nema on ništa protiv mačaka.” Trudio se da se ne pokaže koliko mu je neprijatno. „Samo sada ne možemo da uzmemo mače.”

„Oh”, rekla je gospođa Farli kao da je shvatila. „Pa, domaće mačke ionako stalno imaju mačiće. Kad budete mogli da uzmete mače, samo mi javite. Sačuvaću vam jedno.” Pružila je ruku da uzme mače.

„Ne! Ona je moja i zadržaću je.”

„Margareta!” Izgleda da je gospođi Farli bilo veoma zabavno.

Ljudi su obično ovako reagovali na njegovu sestru. Bila je sitna za svoje godine, ali je ovaj nedostatak nadoknađivala odvažnošću. Čak je i stari džangrizavi Bajbi znao da ne treba da se svađa sa njom nego bi svoje žalbe upućivao onome ko bi

se zatekao u blizini: „Gledis, kaži devojčici da prestane da lupa po stolu.” Ili bi se obratio Tomasu: „Kaži sestri da je dovoljno jela. To krilo je moje.”

Gospođa Farli je veoma obazrivo – onako kako to obično stariji čine kada razgovaraju sa decom koja su u opasnosti da izađu iz okvira lepog ponašanja – rekla da bi trebalo da poslušava svog starijeg brata, koji samo pokušava da postupi onako kako njegov otac očekuje. Trebalo bi da ode kući i pita ga da li sme da uzme mače. Ako bi se otac složio, onda bi joj sama gospođa Farli donela mače. Pitala ju je gde žive. Istog trenutka Margareta se namrštila. „Da li živite sa tetka Lenom?”, promucala je zbunjeno. Kao i obično kada Margaretu saterate u ćošak, ona vas povuče za sobom.

„Ne. Živimo u šatoru pored Crnoj jezera”, dodala je Margareta, a ružičasti i okrugli obrazi gospođe Farli se zažariše.

„Dobro, onda.” Gospođa Farli je uhvatila mače koje je prelo za krzno oko vrata i vratila ga je u kutiju. „Kada se malo bolje smestite...”, rekla je i šmrknula kao da nije mogla da dozvoli da njene mačke žive u nekom šatoru koji prokišnjava i u kome paučina visi sa svih ćoškova, a zmije gmižu po prljavom i vlažnom podu.

„Već smo se smestili.” Savršeno samouvereno Margareta je uzela mače iz kutije. „Mi tu živimo.” Dok je privijala krznenu loptu koja je prela, krenula je ka glavnom putu, a Tomas za njom.

Nisu smeli mnogo da se udaljavaju od šatora jer je mače stalno pratilo Margaretu. Jednom, kad su se posle nekoliko sati pećanja vratili sa jezera, mačeta nigde nije bilo.

„Maco! Vрати se, molim te. Molim te, mac, mac, mac”, vikla je Margareta, probijajući se kroz žbunje i granje.

Odvukli su se nazad i pronašli mače sklupčano u zgužvanom ćebetу na Margaretinom poljskom krevetu.

Henri Talkot nije mario za mače. Ako ništa drugo, bio je srećan što je Margareta napokon našla nešto što bi joj skrenulo misli sa majčinog odsustva. Ni Tomas ni njegov otac nisu spominjali Irenu. Kad god bi Margareta počela da plače zapitkujući kada će se majka vratiti, otac i sin su se povlačili još dublje u sebe, svaki u svoju osamu.

Zid ćutanja bivao je sve viši. Prestala je da ide sa bratom u male avanture jer se bojala da ponovo ostavi mače samo. Tomasu je već dosadilo da se igra pored šatora ili da sam vesla po jezeru. Mače je bilo mnogo više vezano za njegovu sestru nego za njega. Kako su letnji dani prolazili, bivao je sve usamljeniji. Otac je vozio sve dalje da bi pronašao još ponekog od ono malo farmera koji su gajili stoku za klanje. Nakon što bi poklali krave i svinje, obično nisu dopunjavali njihov broj novim grlima. Cene stočne hrane i sena bile su suviše visoke.

Jednog sunčanog dana nakon kišne nedelje koju su proveli zatvoreni u vlažnom šatoru, Tomas je rekao Margareti da idu u grad. Prethodne večeri Gledis mu je platila deset centi jer joj je pomogao da očisti šupu. Tačno je znao na šta će ih potrošiti: na niklovani *palomino* perorez sa duplim sečivom koji je bio u izlogu Vitbijeve gvoždare. Margareta nije htela da toliko dugo ostavi mače samo. Celim putem dok je išao ka gradu, znao je da je trebalo da je povede sa sobom. Ako se otac vrati ranije i pronađe je samu, loše mu se piše. Ali šta bi moglo da joj se dogodi? Margareta je bila dovoljno razumna, a osim toga, ko